

Vattenverksamhet vid täkter

Denna vägledning handlar om vad som gäller när en täktverksamhet även omfattar vattenverksamhet enligt 11 kapitlet i miljöbalken.

För de flesta täkter krävs både tillstånd för täktverksamhet enligt 9 kap. och tillstånd till vattenverksamhet enligt 11 kap. i miljöbalken. Detta prövas i en gemensam prövning hos Mark- och miljödomstolen.

Tillstånd för täktverksamhet enligt 9 kap. ger **inte** tillstånd till vattenverksamhet!

Verksamhetsutövare som inte har tillstånd till vattenverksamhet kan föreläggas att upphöra med verksamheten till dess frågan om skada på allmänna eller enskilda intressen är utredd. Det är **verksamhetsutövarens skyldighet** att visa hur vattenverksamheten påverkar omgivningen.

Vad menas med vattenverksamhet?

Vattenverksamhet är benämningen på verksamheter och åtgärder som förändrar vattnets djup eller läge, avvattnar mark, leder bort grundvatten eller ökar grundvattenmängden genom tillförsel av vatten.

Exempel på vattenverksamhet som är vanlig i anslutning till täktverksamhet är:

- Uttag av vatten, till exempel för bevattning och dammbekämpning.
- Bortledning av grundvatten, till exempel att leda bort inträngande grundvatten från täktbotten.
- Grävning, muddring eller schaktning i vattenområde.
- Att leda om ett vattendrag eller tappa ur ett vattenområde, till exempel inför avbaning.
- Åtgärder som utförs för att avvattna mark.

Vart ska ansökan om tillstånd skickas?

För vattenverksamhet krävs generellt tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken från Mark- och miljödomstolen. För vissa mindre omfattande vattenverksamheter räcker det att anmäla dem till Länsstyrelsen. Alla kommersiella täkter omfattas av tillståndsplikt enligt 9 kapitlet i miljöbalken.

I de fall det krävs tillstånd både för täktverksamhet enligt 9 kap. och tillstånd för vattenverksamhet enligt 11 kap. i miljöbalken prövas verksamheten av Mark- och miljödomstolen i en gemensam prövning. Ansökan ska lämnas till domstolen och inte till länsstyrelsen.

Om vattenverksamheten endast består av markavvattning ska ansökan skickas till länsstyrelsen som genomför prövning av täkt- och vattenverksamheten.

Vad innebär allt det här för verksamhetsutövaren?

Vattenverksamhet är tillståndspliktig och ska prövas samtidigt som täktverksamheten.

Om verksamhetsutövaren inte har tillstånd till vattenverksamhet och det t ex inkommer ett klagomål till länsstyrelsen så kan myndigheten förelägga verksamhetsutövaren att upphöra med verksamheten tills frågan är utredd. Det är verksamhetsutövarens skyldighet att kunna visa hur vattenverksamheten påverkar omgivningen.

Det ska alltid framgå av ansökan till täktverksamhet vilka undersökningar som gjorts för att komma fram till hur allmänna eller enskilda intressen påverkas av vattenverksamheten.

Sveriges bergmaterialindustrin, SBMI, är en branschorganisation för företag inom berg- och grusmaterialbranschen. Informationsbladet ”Vattenmål eller inte – det kan hänga på ansökan” finns att läsa på deras medlemsida på www.sbmi.se. Informationen är en lathund som ska hjälpa verksamhetsutövare att redan i täktillståndsansökan redovisa verksamhetens inverkan på vattenförhållanden. Den innehåller bland annat en checklista och goda råd. Målet med lathunden är att verksamhetsutövaren i ansökan ska kunna lämna uppgifter om vattenförhållandena av tillräcklig kvalitet, för att myndigheten ska kunna avgöra om verksamhetsutövaren också behöver söka tillstånd för vattenverksamhet.

Behövs tillstånd för vattenverksamhet?

Det finns undantag i miljöbalken: Om det är uppenbart att inga allmänna eller enskilda intressen skadas av vattenverksamheten behöver man inte söka tillstånd enligt 11 kap. Detta är ovanligt och ställer stora krav på att verksamhetsutövaren verkligen kan visa att undantaget kan användas.

Det är verksamhetsutövaren som ska bedöma om och på vilket sätt allmänna eller enskilda intressen kan komma att påverkas av vattenverksamheten. För att göra en sådan bedömning måste verksamhetsutövaren ha kunskap om hur den planerade åtgärden eller verksamheten påverkar omgivningen. Det kan innebära undersökningar om verksamheten kan skada några skyddade områden, biotoper, utrotningshotade växt- och djurarter eller fiskintressen. Av utredningen ska även framgå om några enskilda intressen kan påverkas och att den sökande har rådighet, dvs. förfoganderätt, över det aktuella vattenområdet.

Tillsynsmyndighet

Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet över vattenverksamheter och tillståndspliktiga täktverksamheter. Som tillsynsmyndighet ska Länsstyrelsen informera om regelverket och kontrollera att miljöbalkens bestämmelser och tillstånd som medgivits genom miljöbalken följs.

Om kommunen tagit över tillsynen över täktverksamheten på delegation av Länsstyrelsen är det viktigt att kommunen såsom tillsynsmyndighet bevakar att verksamhetsutövaren inte påbörjar eller bedriver vattenverksamhet utan tillstånd.

Denna information finns i en version lämplig att lämna till verksamhetsutövaren, se bilaga.

Tillsynsvägledning

Naturvårdsverket ansvarar för tillsynsvägledning om markavvattning och Havs- och vattenmyndigheten ansvarar för tillsynsvägledning om övrig vattenverksamhet.

Vill du läsa mer?

På länsstyrelsens hemsida www.lansstyrelsen.se/skane finns mer information om vad vattenverksamhet innebär.

Reglerna om vattenverksamhet finns i miljöbalkens 11 kapitel och i lagen om särskilda bestämmelser om vattenverksamhet. Reglerna om täkter hittar du i miljöbalkens 9 kapitel och i kapitel 2 finns hänsynsreglerna som alla ska följa uppräknade.

Naturvårdsverkets vägledning

[Handbok 2009:5 ”Markavvattning och rensning – Handbok för tillämpningen av bestämmelserna i 11 kapitlet i miljöbalken 2009:”](#)

[Handbok 2009:4 ”Strandskydd – en vägledning för planering och prövning”](#)

[Handbok 2005:5 ”Riksintresse för naturvård och friluftsliv Handbok med allmänna råd för tillämpningen av 3 kap. 6 § andra stycket Miljöbalken”](#)

Havs- och vattenmyndigheten

[Vad är en vattenverksamhet?](#)

[Handbok 2008:5 ”Vattenverksamheter – Handbok för tillämpningen av 11 kapitlet miljöbalken”](#)

Det går alltid bra att kontakta länsstyrelsen med frågor om något är oklart.

För mer information kontakta miljö- eller vattenhandläggare på Länsstyrelsen Skåne via skane@lansstyrelsen.se.

Vattenverksamhet vid täkter

Denna vägledning handlar om vad som gäller när en täktverksamhet även omfattar vattenverksamhet enligt 11 kapitlet i miljöbalken.

För de flesta täkter krävs både tillstånd för täktverksamhet enligt 9 kap. och tillstånd till vattenverksamhet enligt 11 kap. i miljöbalken. Detta prövas i en gemensam prövning hos Mark- och miljödomstolen.

Tillstånd för täktverksamhet enligt 9 kap. ger **inte** tillstånd till vattenverksamhet!

Om du inte har tillstånd till vattenverksamhet kan du föreläggas att upphöra med verksamheten till dess frågan om skada på allmänna eller enskilda intressen är utredd. Det är **din skyldighet** att visa hur vattenverksamheten påverkar omgivningen.

Vad menas med vattenverksamhet?

Vattenverksamhet är benämningen på verksamheter och åtgärder som förändrar vattnets djup eller läge, avvattnar mark, leder bort grundvatten eller ökar grundvattenmängden genom tillförsel av vatten.

Exempel på vattenverksamhet som är vanlig i anslutning till täktverksamhet är:

- Uttag av vatten, till exempel för bevattning och dammbekämpning.
- Bortledning av grundvatten, till exempel att leda bort inträngande grundvatten från täktbotten.
- Grävning, muddring eller schaktning i vattenområde.
- Att leda om ett vattendrag eller tappa ur ett vattenområde, till exempel inför avbaning.
- Åtgärder som utförs för att avvattna mark.

Vart ska ansökan om tillstånd skickas?

För vattenverksamhet krävs generellt tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken från Mark- och miljödomstolen. För vissa mindre omfattande vattenverksamheter räcker det att anmäla dem till Länsstyrelsen. Alla kommersiella täkter omfattas av tillståndsplikt enligt 9 kapitlet i miljöbalken.

I de fall det krävs tillstånd både för täktverksamhet enligt 9 kap. och tillstånd för vattenverksamhet enligt 11 kap. i miljöbalken prövas verksamheten av Mark- och miljödomstolen i en gemensam prövning. Ansökan ska lämnas till domstolen och inte till länsstyrelsen.

Om vattenverksamheten endast består av markavvattning ska ansökan skickas till länsstyrelsen som genomför prövning av täkt- och vattenverksamheten.

Vad innebär allt det här för dig som verksamhetsutövare?

Vattenverksamhet är tillståndspliktig och ska prövas samtidigt som täktverksamheten.

Om du inte har tillstånd och det t ex inkommer ett klagomål till länsstyrelsen så kan myndigheten förelägga dig att upphöra med verksamheten tills frågan är utredd. Det är din skyldighet att kunna visa hur vattenverksamheten påverkar omgivningen.

Det ska alltid framgå av ansökan till täktverksamhet vilka undersökningar som gjorts för att komma fram till hur allmänna eller enskilda intressen påverkas av vattenverksamheten.

Informationsbladet "Vattenmål eller inte – det kan hänga på ansökan" finns att läsa på SBMIs medlemssida på www.sbmi.se. Informationen är en lathund som ska hjälpa verksamhetsutövare att redan i täktillståndsansökan redovisa verksamhetens inverkan på vattenförhållanden. Den innehåller bland annat en checklista och goda råd. Målet med lathunden är att verksamhetsutövaren i ansökan ska kunna lämna uppgifter om vattenförhållandena av tillräcklig kvalitet, för att myndigheten ska kunna avgöra om verksamhetsutövaren också behöver söka tillstånd för vattenverksamhet.

Behövs tillstånd för vattenverksamhet?

Det finns undantag i miljöbalken: Om det är uppenbart att inga allmänna eller enskilda intressen skadas av vattenverksamheten behöver man inte söka tillstånd enligt 11 kap. Detta är ovanligt och ställer stora krav på att verksamhetsutövaren verkligen kan visa att undantaget kan användas.

Det är verksamhetsutövaren som ska bedöma om och på vilket sätt allmänna eller enskilda intressen kan komma att påverkas av vattenverksamheten. För att göra en sådan bedömning måste verksamhetsutövaren ha kunskap om hur den planerade åtgärden eller verksamheten påverkar omgivningen. Det kan innebära undersökningar om verksamheten kan skada några skyddade områden, biotoper, utrotningshotade växt- och djurarter eller fiskintressen. Av utredningen ska även framgå om några enskilda intressen kan påverkas och att den sökande har rådighet, dvs. förfoganderätt, över det aktuella vattenområdet.

Tillsynsmyndighet

Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet över vattenverksamheter och tillståndspliktiga täktverksamheter. Som tillsynsmyndighet ska Länsstyrelsen informera om regelverket och kontrollera att miljöbalkens bestämmelser och tillstånd som medgivits genom miljöbalken följs.

Om kommunen tagit över tillsynen över täktverksamheten på delegation av Länsstyrelsen får kommunen bland annat kontrollera att du inte påbörjar eller bedriver vattenverksamhet utan tillstånd.

Vill du läsa mer?

På länsstyrelsens hemsida www.lansstyrelsen.se/skane finns mer information om vad vattenverksamhet innebär.

Reglerna om vattenverksamhet finns i miljöbalkens 11 kapitel och i lagen om särskilda bestämmelser om vattenverksamhet. Reglerna om täkter hittar du i miljöbalkens 9 kapitel och i kapitel 2 finns hänsynsreglerna som alla ska följa uppräknade.

Naturvårdsverkets vägledning

[Handbok 2009:5 ”Markavvattning och rensning – Handbok för tillämpningen av bestämmelserna i 11 kapitlet i miljöbalken 2009:”](#)

[Handbok 2009:4 ”Strandskydd – en vägledning för planering och prövning”](#)

[Handbok 2005:5 ”Riksintresse för naturvård och friluftsliv Handbok med allmänna råd för tillämpningen av 3 kap. 6 § andra stycket Miljöbalken”](#)

Havs- och vattenmyndigheten

[Vad är en vattenverksamhet?](#)

[Handbok 2008:5 ”Vattenverksamheter – Handbok för tillämpningen av 11 kapitlet miljöbalken”](#)

Det går alltid bra att kontakta länsstyrelsen med frågor om något är oklart.

För mer information kontakta miljö- eller vattenhandläggare på Länsstyrelsen Skåne via skane@lansstyrelsen.se.